

5

Eliza-Mara Trofin

Gramatica Limbei Române

Fișe de lucru
pentru clasa a V-a

pe lecții și unități de învățare,
cu itemi și teste de evaluare

Editura Paralela 45

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unitățile de învățământ preuniversitar prin O.M.E.N. nr. 3022/08.01.2018.

Lucrarea este elaborată în conformitate cu Programa școlară în vigoare, aprobată prin O.M.E.N. nr. 3393/28.02.2017.

Redactare: Ramona Rossall
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TROFIN, ELIZA-MARA

**Gramatica limbii române : fișe de lucru pentru clasa a V-a :
pe lecții și unități de învățare, cu itemi și teste de evaluare /**

Eliza-Mara Trofin. – Pitești : Paralela 45, 2024

ISBN 978-973-47-4139-7

811.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2024

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro

Argument pentru elevi, profesori și părinți

Gramatica limbii române. Fișe de lucru pentru clasa a V-a este o lucrare concepută în conformitate cu programa pentru limba și literatura română, cu noile modalități de evaluare și cu *DOOM*³. Cartea este un instrument de lucru pentru a dobândi competențe de limba română, putând fi folosită cu bune rezultate în activitățile din cadrul orei, în pregătirea pentru lecții, în studiul individual. Este utilă deopotrivă și profesorilor, care pot selecta exerciții pentru fiecare lecție și pot evalua nivelul achizițiilor elevilor prin utilizarea testelor inițiale, stadiale și finale.

Conținuturile din carte sunt grupate în 13 unități de limba română. La fiecare unitate sunt propuse exerciții ce vizează **identificarea, însușirea, exersarea, utilizarea și reflecția** asupra faptelor de limbă și **teste sumative**, care oferă posibilitatea evaluării sistematice a competențelor elevilor.

Fișele de lucru din carte au o structură unitară, abordând integrat elementele de construcție a comunicării cu lectura și redactarea și vizând toate competențele generale.

Textele-suport din fiecare capitol sunt selectate din cărți pentru copii, care pot fi propuse pentru lectură pe parcursul studierii fiecărei unități de limba română. La fiecare unitate, textele au o temă comună: copilăria, familia, școala, jocul etc. S-a avut în vedere nu numai dezvoltarea competențelor lingvistice, ci și sporirea receptivității față de textul literar și cultivarea gustului față de lectură.

O particularitate a lucrării noastre este marcarea, prin verbe de comandă și prin simboluri, a părților componente ale fiecărei fișe: **identificăm, învățăm, exersăm, utilizăm**. Considerăm că această secvențializare a fișelor permite selectarea rapidă a exercițiilor în funcție de obiectivele lecției.

Exercițiile sunt diverse, având în vedere atât achizițiile lingvistice, cât, mai ales, aspectul funcțional al limbii. Secvențele care urmăresc IDENTIFICAREA și ÎNSUȘIREA faptelor de limbă pot fi utilizate în primul rând în clasă, în orele de familiarizare a elevilor cu noi concepte.

O altă particularitate a fișelor de lucru o reprezintă modul în care sunt organizate secvențele de EXERSARE. Este foarte important că activitățile propuse cuprind **toate tipurile de itemi** și au **aceeași structură** pe tot parcursul lucrării. Am considerat oportun să marcăm prin coduri* tipologia itemilor pentru a evidenția organizarea fișelor.

Exercițiile de APLICARE a cunoștințelor în situații concrete de comunicare sunt atractive, urmărind utilizarea corectă a normelor gramaticale, fonetice și lexicale. Fișele cuprind sarcini de lucru cu caracter ludic (ghicitori, concursuri) și propun activități în perechi sau pe grupe mai mari.

Testele stadiale respectă succesiunea itemilor din fișele de lucru. Se propune astfel o evaluare conformă cu o structură familiară elevilor, gradându-se corespunzător nivelul de dificultate a itemilor. Itemii subiectivi din teste cuprind toate conținuturile de la lectură din programa școlară de clasa a V-a.

În finalul unităților de învățare sunt formulate două întrebări care determină implicarea în autoevaluare și în reflecția asupra studiului limbii române. Considerăm că răspunsul la întrebarea *Care este lucrul cel mai important pe care l-ai învățat la acest capitol?* îl va provoca pe elev să sistematizeze și să esențializeze cu mai mult interes noile achiziții. Iar întrebarea *Unde și când vei folosi ce ai învățat?* va conduce la conștientizarea importanței studiului limbii române.

Un lucru foarte important este și acela că fișele se pot folosi indiferent de eșalonarea conținuturilor din manualele alternative.

Succes deplin tuturor elevilor din clasa a V-a!

Autoarea

* Codurile itemilor

I. ITEMI OBIECTIVI

A. Itemi cu alegere duală	IO_A
B. Itemi de tip pereche	IO_B
C. Itemi cu alegere multiplă	IO_C

II. ITEMI SEMIOBIECTIVI

- A. Itemi de completare IS_A
- B. Itemi cu răspuns scurt IS_B
- C. Întrebări structurate IS_C

III. ITEMI SUBIECTIVI

- A. Rezolvare de probleme I Sb
- B. Eseu I Sb

EDITURA PARALELA 45

Fonetică. Ortografie și ortoepie

Alfabetul limbii române.

Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic.

Dicționarul. Articolul de dicționar

Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală

Corespondența dintre literă și sunet

Silaba. Accentul

2. Fonetică. Ortografie și ortoepie

Fișa de lucru 1

ALFABETUL LIMBII ROMÂNE. ORDONAREA CUVINTELOR DUPĂ CRITERIUL ALFABETIC. DICȚIONARUL. ARTICOLUL DE DICȚIONAR

Identificăm

1 Scrie în ordine alfabetică următoarele cuvinte: *carte, literă, sunet, cărturar, lexic, vocabular, dicționar, alfabet, articol, criteriu, vocală, semivocală, consoană, silabă, accent.*

.....

.....

.....

2 Caută următoarele cuvinte în *DOOM*³ și explică de ce cuvintele au în față semnul exclamării (!) sau plus (+).

- a) ! antic –
- ! halteră –
- ! profesor –
- ! punct-și-virgulă –
- b) + afterschool –
- + porcușor-de-Guineea (animal de companie) –
- + puncte-puncte (semn grafic) –

3 Folosind *DOOM*³, subliniază forma corectă a cuvintelor.

- Antichitate/antichitate (epoca istorică)
- conclusiv/concluziv
- muschetar/mușchetar

Învățăm

4 Scrie forma din dicționar a cuvintelor:

- am mers –
- băieți –
- frumoși –
- dânsului –

Exersăm

IO_A 5 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

- Sunt în ordine alfabetică următoarele cuvinte: *cuvânt, cuvântător, cuvântare, (a) cuvânta*. **A / F**
- În dicționar, adjectivele au forma de masculin, singular. **A / F**

IO_B 6 Scrie, pe spațiul punctat din fața substantivului din prima coloană, litera corespunzătoare explicației din coloana a doua.

- – *DOOM* **A.** totalitatea literelor așezate într-o ordine convențională, reprezentând sunetele de bază ale unei limbi;
- – *alfabet* **B.** operă lexicografică cuprinzând cuvintele unei limbi, organizate într-o anumită ordine (de obicei alfabetică);
- – *dicționar* **C.** Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic.

IO_C 7 Seria cu toate cuvintele în ordine alfabetică este:

- alfabet, alfabetar, alfabetic, alfabetizare, alfabetiza;
- dicționar, dicționăraș, dicțiune;
- silabă, silabic, silabisit, silabisire.

IS_B 8 Transcrie din *DEX* explicația substantivului *fonetică*.

.....

.....

.....

IS_B 9 Transcrie din *DEX/DOOM*³ câte un cuvânt pentru fiecare abreviere (prescurtare).

- s.n. –
- vb. –
- înv. –

Utilizăm

I Sb 10 Explică-i colegului de bancă, într-un text de 3-5 rânduri, în ce fel poți folosi *DEX Online* pentru a descoperi forma corectă a unui cuvânt.

.....

.....

.....

I Sb 11 Să ne jucăm!

Scrie o propoziție în care primul cuvânt să înceapă cu **a**, al doilea cu **b**, al treilea cu **c** etc.
Vezi cât de departe poți ajunge!

.....

.....

.....

Fișa de lucru 2

TIPURI DE SUNETE: VOCALĂ. CONSOANĂ. SEMIVOCALĂ

Identificăm

1 Subliniază cu o linie vocalele și cu două linii consoanele din textul următor. Încercuiește cu galben semivocalele.

A vorbi și a scrie corect gramatical înseamnă a avea puncte cardinale.

(Fănuș Neagu, *Insomnii de mătase*)

Învățăm

2 Subliniază cu albastru sunetul [i] vocalic și încercuiește cu galben sunetul [j] semivocalic din cuvintele următoare, după ce le-ai despărțit în silabe: *iarbă, idee, mioare, piele, veselie, iureș, zglobiu, Mihai*.

Exersăm

IO_A 3 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

- În cuvântul *biblioteca* există cinci vocale. **A / F**
- În cuvântul *inimioară* există patru vocale, două semivocale și trei consoane. **A / F**
- În cuvântul *adevărat*, numărul consoanelor este egal cu numărul vocalelor. **A / F**
- Sunetul [e] din cuvântul *seară* este semivocală. **A / F**

IO_B 4 Scrie, în spațiul punctat din fața cuvântului din prima coloană, litera corespunzătoare din coloana a doua.

..... – *stilou*
..... – *leoaică*
..... – *machiaj*

- A.** cuvânt în care nu există nicio semivocală;
- B.** cuvânt în care există trei semivocale;
- C.** cuvânt în care există o semivocală;
- D.** cuvânt în care există două semivocale.

IO_C 5 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Seria cu toate cuvintele care conțin câte două vocale este:

- a) vedere, carte, scris; b) idee, copii, erou; c) casă, băiat, școală.

Utilizăm

I Sb 6 Scrie un text dialogat format din 8-10 replici, imaginându-ți că teritoriul vocalelor a fost invadat de consoane.

Observație. Vei rezolva acest exercițiu pe o foaie separată, pe care o vei adăuga în portofoliul personal.

TEST STADIAL 1

Timpul de lucru este de 50 de minute.

SUBIECTUL I

60 de puncte

Citește cu atenție textul următor:

Stăteam în casă și citeam mereu în semiobscuritate, ca și cum ar fi fost nevoie de o anumită protecție ca să nu se voaleze „filmul”.

Pe la opt-nouă ani am descoperit locul cel mai bun pentru delicia lecturii: adăpostul de sub masă. Aveam nevoie, ca să pot citi cu voluptate, de ideea că mă ascund, că nimeni nu m-ar putea găsi. Uneori, mă urcam pe dulap. Stăteam cu genunchii la gură, sprijinită de perete, cu cartea în brațe. Acolo, la înălțime, totul era mai serios, mai lent, mai luminos. De fiecare dată însă mi-era frică să mai cobor. Câteodată trebuia să-i chem pe ai mei să mă dea jos și ei mă certau întotdeauna și nu-nțelegeau nimic. (...)

Niciodată n-am citit cu adevărat într-o casă străină. Îmi plăcea să citesc în pădure, cu spatele lipit de un brad uriaș sau cu obrazul înfundat într-o catifea adâncă de mușchi verde înflorit. Sau la mare, cu vuietul amețitor într-o parte, dimineața. (...)

Citeam pe spate, cu cartea deasupra și cu dureri în brațe, tolănită pe perne adânci, cartea se legăna deasupra mea, un soare întunecat mă orbea. Citeam cocoțată în copaci, la bunici, în diverse cotloane răcoroase, legănându-mă în balansoare, la umbra înmiresmată, lunguiață a vreunui copac, departe de toți, ceea ce îmi dădea câteodată un meschin sentiment de superioritate. Și uneori nici nu citeam. Stăteam așa cu cartea în mână, uitându-mă în gol. Se întâmplau multe lucruri în acest timp cu mine. Un fel de creșteri, de suprapuneri de vârste și timpuri.

De ce însă mi se părea că pierd vremea atunci când n-aveam o carte cu mine? De ce tânjea nasul după miros de celuloză și mâinile după asprimea hârtiei, după netezimea ei, și ochii după puricii imobili?

(Simona Popescu, *Exuvii*)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

A. 1 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

A / F Cuvântul *cotloane* se desparte în silabe astfel: cot-loa-ne.

A / F Cuvântul *semiobscuritate* are șapte silabe.

(6 puncte)

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• Seria cu toate cuvintele accentuate corect este:

a) regizor, doctoriță, ferigă; b) regizor, doctoriță, ferigă; c) regizor, doctoriță, ferigă.

• În propoziția *Uneori, mă urcam pe dulap.* există:

a) două cuvinte bisilabice; b) trei cuvinte bisilabice; c) un cuvânt bisilabic.

(6 puncte)

3 Scrie, pe spațiul punctat din dreptul fiecărui cuvânt din prima coloană, litera corespunzătoare din coloana a doua:

..... – *meschin*

..... – *ei*

..... – *carte*

A. numărul literelor este egal cu numărul sunetelor;

B. numărul literelor este mai mare decât numărul sunetelor;

C. numărul literelor este mai mic decât numărul sunetelor.

(6 puncte)

4 Explică rolul cratimei în exemplul *n-am citit*.

(6 puncte)

5 Desparte în silabe cuvintele: *adăpostul, ideea, înălțime, întotdeauna, creșteri, lucruri*.

(6 puncte)

B. 6 Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

a) la ce vârstă a descoperit personajul locul cel mai potrivit pentru deliciale lecturii;

b) de ce obiect se sprijinea când citea în pădure.

(6 puncte)

7 Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din text:

Personajului **ii plăcea/nu-i plăcea** să citească la mare.

Justificare:

(6 puncte)

8 Transcrie, din textul dat, un fragment în care personajul-narator motivează de ce simțea nevoia să citească în semiobscuritate.

(6 puncte)

9 Precizează care sunt *puricii imobili* după care tânjea personajul atunci când nu avea cu el o carte.

(6 puncte)

10 Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificația următorului fragment din text:

De ce însă mi se părea că pierd vremea atunci când n-aveam o carte cu mine?

(6 puncte)

Gramatică

ORGANIZAREA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

FUNȚII SINTACTICE

Predicatul verbal

Subiectul

Atributul

PĂRȚI DE VORBIRE

Verbul

Substantivul. Articolul. Prepoziția

Pronumele

Numeralul

Adjectivul

ORGANIZAREA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

4. Organizarea propoziției și a frazei

Fișa de lucru 1

ENUNȚUL. CLASIFICAREA PROPOZIȚIILOR. PUNCTUAȚIA ENUNȚULUI

Identificăm

- 1 Unește prin săgeți informațiile din prima coloană cu explicațiile potrivite din cea de-a doua coloană:
Punctul (.) marchează	finalul propoziției interogative.
Semnul întrebării (?) marchează	sfârșitul propoziției exclamative/imperative.
Semnul exclamării (!) marchează	sfârșitul propoziției asertive.

- 2 Bifează propozițiile asertive din seria:

Ne jucăm cu mingea.

Jocul este interesant.

— *Îți place acest joc?*

— *Daa!*

- 3 Citește cu atenție textul următor.

— Ce materii ai la școală anul acesta, Harriet? întreabă Ole Golly.

— Engleză, istorie, geografie, franceză, matematică, pfui, științe, pfui și teatru, pfui, pfui, pfui!

Harriet rosti aceste cuvinte cu multă plictiseală în glas.

— Ce fel de istorie?

— A grecilor și a romanilor, pfui, pfui, pfui.

— Sunt fascinanți.

— Poftim?

— Chiar sunt, ai să vezi. Apropo de spioni. Zeii lor spionează pe toată lumea, tot timpul.

— Pe bune?

(Louise Fitzhugh, *Harriet spionează*)

- Subliniază cu albastru propozițiile interogative.
- Subliniază cu verde o propoziție dezvoltată.
- Transcrie, din textul dat, o propoziție afirmativă.

Învățăm

- 4 Transformă propozițiile asertive în propoziții exclamative, după modelul dat:

- Poezia este dificilă.

Cât de dificilă este poezia!

- Cartea este interesantă.

- Ploaia este puternică.

- Muzica este plăcută.

5 Citește cu atenție textul următor.

Sport veni lângă ea ținând mingea la subraț.

— Păi aia nu e decât o rădăcină bătrână de copac. Cum adică, munte?

— E un munte. De acum încolo, e un munte. Ai înțeles?

Harriet îl privi drept în ochi.

Sport făcu un pas în spate.

— Arată ca o rădăcină bătrână de copac.

(Louise Fitzhugh, *Harriet spionează*)

a) Transformă prima propoziție din textul dat într-o propoziție simplă.

b) Subliniază o propoziție interogativă din text.

c) Transcrie, din textul dat, o propoziție negativă.

d) Alcătuieste o propoziție exclamativă în care să te adresezi lui Sport.

e) Subliniază variantele corecte.

Propoziția *Harriet îl privi drept în ochi.* este:

- asertivă/interogativă/exclamativă;
- simplă/dezvoltată;
- afirmativă/negativă.

f) Explică rolul semnelor de punctuație de la sfârșitul propozițiilor:

— *Ai înțeles?*

— *E un munte.*

Exersăm

IS_C 6 Citește textul următor.

Harriet încerca să-i explice lui Sport cum se joacă Orașul.

— Mai întâi inventezi un nume pentru Oraș. După aceea, scrii cum îi cheamă pe toți oamenii care trăiesc în el. Nu trebuie să fie prea mulți, altfel jocul o să fie dificil. De obicei, eu pun douăzeci și cinci.

— Ăăă...

Sport se juca cu o minge de fotbal. Erau amândoi în curtea casei lui Harriet, pe strada 87 din Manhattan.

— După ce ai stabilit exact cine sunt locuitorii, te gândești la meseriile lor. De exemplu, domnul Charles Hanley e proprietarul benzinăriei din colț.

Harriet vorbea cu grijă, stând pe vine lângă copacul cel mare, și se aplecase atât de mult peste caiet, încât părul ei lung și drept atinge marginile acestuia.

— Nu vrei să jucăm fotbal? întrebă Sport.

— Haide, Sport, niciodată nu te-ai jucat de-a Orașul și nici nu știi ce frumos e. Uite, o să punem o stație de benzină lângă cotitura asta pe care o face muntele. În caz că se întâmplă ceva prin zonă, o să-ți aduci aminte unde e.

(Louise Fitzhugh, *Harriet spionează*)

IO_A a) Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

- Propoziția *Harriet încerca*. este o propoziție simplă. **A / F**
- Propoziția *Nu trebuie*. nu este o propoziție negativă. **A / F**

IO_B b) Scrie, pe spațiul punctat din fața propozițiilor din prima coloană, litera corespunzătoare din a doua coloană.

..... – *Nu știi*.

..... – *Harriet vorbea cu grijă*.

A. propoziție afirmativă, dezvoltată;

B. propoziție negativă, simplă;

C. propoziție afirmativă, simplă.

IO_C c) Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Propoziția *Nu vrei?* este:
A. asertivă, negativă, simplă;
B. interogativă, negativă, dezvoltată;
C. interogativă, negativă, simplă.

IS_B d) Transformă propoziția *Sport se juca cu o minge de fotbal*. într-o propoziție simplă.

IS_B e) Scrie enunțul următor cu toate propozițiile la forma afirmativă: *Haide, Sport, niciodată nu te-ai jucat de-a Orașul și nici nu știi ce frumos e*.

IS_A **7** Pune semnele de punctuație care lipsesc din textul:

Sport își înșfăcă haina și ieși dar la jumătatea scării Harriet spuse
Stai stai, nu-mi gălesc caietul
Of la ce-ți mai trebuie și ăla
Nu mă duc nicăieri fără el veni răspunsul ca dintr-un butoi
Hai odată Harriet
Din dormitor se auzi un zgomot puternic ca un scârțâit
Harriet ai căzut

(Louise Fitzhugh, *Harriet spionează*)

ISb **8** Observă harta meteo a României și scrie un buletin meteo pentru astăzi, utilizând patru propoziții asertive.

Utilizăm

IS_B **9** Vrei să elaborezi un chestionar pe care să-l aplici colegilor de clasă, pentru a afla care sunt jocurile lor preferate.

Completează chestionarul de mai jos cu propoziții interogative potrivite, la care colegii tăi trebuie să răspundă.

Întrebare	DA	NU
1.		
2.		
3.		

IS_A 10 Completează dialogul de mai jos cu propoziții interogative sau exclamative.

—?

— Am citit cartea *Harriet spionează*.

—?

— Am primit-o de ziua mea.

—?

— Personajul principal este Harriet, o fetiță care vrea să afle totul despre toți. Ea notează într-un caiet tot ce vede în jur și face observații despre colegi, vecini, prieteni.

—!

— Da, este o carte interesantă! Ți-o recomand!

I Sb 11 Scrie un text de 5-7 rânduri, în care să crezi un interviu cu Harriet, personajul principal din cartea *Harriet spionează*. Vei folosi cel puțin o propoziție interogativă, o propoziție negativă și una exclamativă, pe care le vei marca prin subliniere.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12 • Care este lucrul cel mai important pe care l-ai învățat la acest capitol?

.....

.....

• Când și unde vei folosi ceea ce ai învățat?

.....

.....

TEST STADIAL 3

Timpul de lucru este de 50 de minute.

SUBIECTUL I

60 de puncte

Citește cu atenție textul următor:

În ziua aceea, după ore, toată lumea era binedispusă pentru că vremea se făcuse dintr-odată frumoasă și blândă ca primăvara. Stăteau pe-afară, cu toată clasa, lucru pe care nu-l mai făcuseră niciodată. Sport zise deodată:

— Hei, haideți în parc să jucăm atinselea.

Harriet considera că deja întârziase la datoria de spion, dar se gândi că poate să joace un singur joc și apoi să plece. Tuturor li se păru o idee genială, așa că traversară strada în șir indian.

Jocul nu era prea complicat; de fapt, lui Harriet i se păru mai degrabă stupid. Trebuiau să fugă în cerc până oboseau rău de tot, iar cine „era” trebuia să-i lovească pe ceilalți și să le doboare cărțile din brațe. Se jucară mult și bine. Beth Ellen fu scoasă din joc din prima, pentru că nu avea putere. Sport era cel mai bun. Reuși să le doboare cărțile tuturor, în afară de Rachel Hennessey și Harriet.

Apoi fugi în cerc, foarte repede. Deodată, îi doborî lui Harriet câteva lucruri din brațe, apoi Rachel încercă să-l atragă spre ea, iar Harriet o rupse la fugă. Alergă cât o țineau puterile spre casa primarului. Rachel era chiar după ea, iar Sport foarte aproape, în spatele lor.

Alergară mult pe malul râului. Apoi ajunseră pe iarbă, iar Sport căzu. Nu mai avea niciun haz dacă el nu le urmărea, așa că Rachel și Harriet așteptară ca Sport să se ridice. Apoi el țâșni spre ele și le prinse.

(Louise Fitzhugh, *Harriet spionează*)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

A. 1 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

A / F Propoziția *În ziua aceea, după ore, toată lumea era binedispusă.* este asertivă, afirmativă, simplă.

A / F Propoziția *Haideți în parc!* este imperativă.

(6 puncte)

2 În enunțul *Jocul nu era prea complicat; de fapt, lui Harriet i se păru mai degrabă stupid.* există:

- a) o propoziție afirmativă și una negativă;
- b) două propoziții afirmative;
- c) două propoziții negative.

(6 puncte)

3 Scrie, pe spațiul punctat din dreptul fiecărei propoziții din prima coloană, litera corespunzătoare din coloana a doua:

..... – *Apoi fugi în cerc, foarte repede.*

..... – *Sport căzu.*

..... – *Nu mai avea niciun haz.*

A. propoziție simplă, afirmativă;

B. propoziție dezvoltată, afirmativă;

C. propoziție simplă, negativă;

D. propoziție dezvoltată, negativă.

(6 puncte)

4 Rescrie fragmentul, transformând toate propozițiile afirmative în propoziții negative.
Harriet o rupse la fugă. Alergă cât o țineau puterile spre casa primarului. Rachel era chiar după ea, iar Sport foarte aproape, în spatele lor. (6 puncte)

5 Alcătuieste un enunț format dintr-o propoziție simplă, afirmativă și o propoziție dezvoltată, negativă. (6 puncte)

B. 6 Formulează câte un enunț în care să precizezi:
a) de ce era toată lumea binedispusă în ziua aceea;

b) unde stăteau toți copiii;

c) ce joc propune Sport.

(6 puncte)

7 Subliniază varianta corectă, justificând alegerea cu o secvență din text:
Harriet consideră că jocul **este/nu este** interesant.

Justificare:

(6 puncte)

8 Asociază prin săgeți secvențele potrivite din cele două coloane:

Sport

Beth Ellen

Rachel

fu scoasă din joc din prima.

îi doborî lui Harriet câteva lucruri.

o rupse la fugă.

era chiar după ea.

(6 puncte)

9 Transcrie, din textul dat, enunțul în care se prezintă cum se desfășoară jocul.

(6 puncte)

10 Prezintă, în 3-5 rânduri, jocul tău preferat.

(6 puncte)

Scrie planul dezvoltat al textului dat.

1.
 - a)
 - b)
 - c)
2.
 - a)
3.
 - a)
 - b)
 - c)
4.
 - a)
 - b)
5.
 - a)
 - b)

- **Notă! Punctajul pentru subiectul al II-lea se acordă astfel:**
 - **formularea ideilor – 16 puncte;**
 - **redactare – 14 puncte** (coerența exprimării – **3 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – **3 p.**; ortografie – **3 p.**; punctuație – **3 p.**; așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitate – **1 p.**).
- Se acordă **10 puncte** din oficiu. Total: **100 de puncte.**

FUNȚII SINTACTICE

5. Predicatul verbal

Fișa de lucru 1

PREDICATUL VERBAL

Identificăm

1 Subliniază predicatele verbale din textul următor:

Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte-oleacă ziua, să se odinească, noi, băieții, tocmai atunci ridicam casa în slavă. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat și plin de frig și de promoroacă, noi îl spăriam sărindu-i în spate pe întunec. (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

2 Subliniază cuvântul *vii* numai în propoziția în care este predicat:

- *Se culeg strugurii din vii.*
- *Maria, vii cu mine la bibliotecă?*
- *În desenul lui, a folosit culori vii.*

3 Încercuiește predicatele formate din verbul *a fi* însoțit de alte părți de vorbire.

Hai mai bine despre copilărie să povestim, că ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul. (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Învățăm

4 Completează textul dat cu predicatele verbale potrivite (*pasă, descarcă, se gândesc, să aducă, răcnește, frământă, se află, gândește, bate, aleargă, cade, crede, a trântit, strunește*).

Ce-i copilului când mama și tata la neajunsurile vieții, la ce poate să le ziua de mâine, sau că-i alte gânduri pline de îngrijire. Copilul, încălecat pe bățul său, că călare pe un cal de cei mai strașnici, pe care, cu voce bună, și-l cu biciul și-l cu tot dinadinsul, și la el din toată inima, de-ți ie auzul; și de jos, că l-..... calul, și pe băț își mânia în toată puterea cuvântului... (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

5 Selectează predicatele și completează tabelul:

Iar după ce se aprindea opaițul, și tata se puna să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnite și cotruță și le șmotream dinaintea lui, de le mergea colbul; și nu puteau scăpa bietele mâțe din mâinile noastre până ce nu ne zgâriau și ne stupeau ca pe noi. (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Utilizăm

IS_A 8 Scrie în dreptul fiecărui subiect predicat potrivite.

Nică

Mama

Pupăza

Mătușa

IS_B 9 Vrei să elaborezi un chestionar pe care să-l aplici colegilor de clasă, pentru a afla dacă au citit romanul *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

Completează chestionarul de mai jos cu întrebările potrivite, la care colegii tăi trebuie să răspundă. Subliniază predicatelor verbale din întrebările tale.

	Întrebare	DA	NU
1.			
2.			
3.			

ISb 10 Ilustrează într-o bandă desenată zece secvențe din romanul *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă. Subliniază predicatelor verbale din replicile personajelor.

Observație. Vei rezolva acest exercițiu pe o foaie separată, pe care o vei adăuga în portofoliul personal.

11 • Care este lucrul cel mai important pe care l-ai învățat la acest capitol?

.....

.....

- Când și unde vei folosi ceea ce ai învățat?

.....

.....

TEST STADIAL 4

Timpul de lucru este de 50 de minute.

SUBIECTUL I

60 de puncte

Citește cu atenție textul următor:

Veneam spre casă, deci, fără să mă grăbesc, când m-am oprit să privesc un joc de copii. Așezați ca într-un amfiteatru pe treptele curbe ale unei clădiri, opt sau poate nouă țânci, nedepășind cinci-șase ani, stăteau cuminiți unul lângă altul, în timp ce o fetiță mai răsărită îi domina din față, în picioare, interogându-i pe rând. Se jucau de-a școala. Tocmai era scos la tablă un băiețel, tabla fiind asfaltul pe care profesoara scrisese, în josul unor coloane de cifre mai vechi, problema: $7 + 7 = ?$. Profesoara era importantă și severă, elevul speriat de întrebare și respectuos, rolurile erau interpretate cu seriozitate și chiar cu minuție. Prezența spectatorului care eram, și care se așezase pe trepte alături de ei, nu părea să-i deranjeze (...). Se făceau că mă ignoră și în adâncul jocului lor, mă ignorau cu adevărat. După o prelungită nesiguranță, cel întrebat se hotărî și cu un glas subțire, mai subțire chiar decât m-aș fi așteptat, dădu răspunsul: 28. Calmă, profesoara șterse cu talpa ghetei semnul întrebării, scrise în locul lui 28 (scria, evident, în numele elevului care nu știa scrie) și abia apoi începu să explice că răspunsul nu este corect și, tăindu-l cu o linie, însemnă alături „adevăratul” rezultat: 16 (...). Atunci, amuzată și mirată de insuficiența profesoarei, în a cărei impunătoare pedagogie începusem să cred și eu, m-am trezit spunând aproape fără să vreau. „Dar $7 + 7 = 14$ ” și abia în secunda următoare, când toți ochii s-au întors spre mine, luminând la fel, am înțeles imensa greșeală pe care o făcusem.

Nu cred că vreodată în viață m-am simțit mai stupidă și nu glumesc deloc mărturisind asta. Era în privirea copiilor oprită asupra mea, nu mai mult de câteva secunde, nu numai uimirea că nu înțelesesem regula, atât de simplă, a jocului, ci și disprețul că nu eram în stare s-o înțeleg. Jocul lor fusese pur, neatins de realitate, profesoara nu era profesoară, elevii nu erau elevi, calculele nu erau calcule, era un joc perfect, jucat din simpla plăcere a jocului, plăcere pe care o trăiau, evident, cu toții, iar în această artă gratuită, în această ficțiune atât de totală încât nu putea fi infirmată de nimic, eu introdusesem prostește un element real, un adevăr dintr-un univers care nu reușise încă să-i atingă.

(Ana Blandiana, *Regula jocului*)

Rezolvă următoarele sarcini de lucru, formulate pornind de la textul dat.

A. 1 Încercuiește litera **A** (dacă apreciezi că afirmația este adevărată) sau **F** (dacă tu crezi că este falsă).

A / F Primul predicat din text nu este exprimat printr-un verb la timpul trecut.

A / F Predicatul din propoziția *Calmă, profesoara șterse cu talpa ghetei semnul întrebării.* este cuvântul *calmă*.

(6 puncte)

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

- Seria care cuprinde doar predicate este:
 - a) veneam, m-am oprit, să privesc;
 - b) așezați, stăteau, domina;
 - c) interogând, se jucau, se așezase.

(6 puncte)

10 Explică, în 3-5 rânduri, semnificația următoarei secvențe din textul dat: *Jocul lor fusese pur, neatins de realitate, profesoara nu era profesoară, elevii nu erau elevi, calculele nu erau calcule, era un joc perfect, jucat din simpla plăcere a jocului, plăcere pe care o trăiau, evident, cu toții.* (6 puncte)

.....

.....

.....

.....

.....

SUBIECTUL AL II-LEA

30 de puncte

Redactează o compunere de minimum 100 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia cu privire la farmecul copilăriei, valorificând mesajul din textul-suport.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• **Notă! Punctajul pentru compunere se acordă astfel:**

- **conținutul compunerii – 16 puncte;**
- **redactarea compunerii – 14 puncte** (unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – **2 p.**; ortografie – **3 p.**; punctuație – **3 p.**; așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitate – **1 p.**).

- Se acordă **10 puncte** din oficiu. Total: **100 de puncte.**

Răspunsuri și bareme de notare

Unitatea 1. ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR DIN CLASA A IV-A

TEST INIȚIAL 1

Subiectul I. 1. a) Acțiunea se petrece într-o dimineață de toamnă. b) Broscuțele se vor adăposti în găuri din sol, alese cu grijă pentru hibernare. 2. B, D, E, A, C. 3. Frunzele copacilor se îngălbenesc și cad, florile se oflesc, în diminețile răcoroase iarba este acoperită de brumă etc. 4. Urșii, albinele, șerpii... 5. O broască a orăcâit, transmitându-i alteia că a constatat că se face frig, că nu mai e mult și vine vremea pentru dormit. 6. a) să apară; b) se estompau/se diminuau; c) frunziș, frunzuliță etc. 7. a) *a orăcâit*; b) Roz. 8. *sosise* = predicat; *toamna* = subiect. 9. Mirosurile și culorile se stingeau. 10. De exemplu: Nu-mi place vremea prea rece.

Subiectul al II-lea

Conținut – 16 puncte: redactarea unui text narativ care respectă convențiile date – care este personajul, cu ce călătorește broscuța, care este destinația – **10 p.** (narațiune în care se respectă doar două convenții – 6 p./text narativ fără legătură cu tema – 2 p.); respectarea structurii tipului de text cerut – **4 p.**; respectarea precizării cu privire la numărul de cuvinte – **2 p.**

Redactare – 14 puncte: unitatea compoziției – **2 p.**; coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului (total – 2 p./parțial – 1 p.) – **2 p.**; ortografia (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; punctuația (0-1 erori: 3 p.; 2-3 erori: 2 p.; 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.) – **3 p.**; așezarea corectă a textului în pagină – **1 p.**; lizibilitatea – **1 p.**

TEST INIȚIAL 2

1. c). 2. a). 3. b). 4. b). 5. b). 6. *Dimineața, se scoală și se duce la Minte – vesel; Se văita a pietre seci – săraca*. 7. A; F. 8. De exemplu: Mintea îl roagă pe Noroc ca, în lipsa ei, să îl determine pe ungureanul care trece pe drum să fie un om de ispravă, adică să aibă o viață pașnică, fericită, îndestulată, astfel încât și urmașilor lui să le fie bine. Ungureanul ar trebui să le fie folositor și altora, la nevoie. Lucrul important pe care urmează să-l facă Norocul este dificil deoarece el trebuie să demonstreze că poate asigura singur reușita cuiva, fără ajutorul Minții. 9. De exemplu: Da, pentru că orgoliul Norocului ar fi fost satisfăcut./Nu, pentru că nimeni nu are dreptul să pretindă ca o ființă să i se supună. Mintea a fost lovită de trăsură deoarece s-au speriat caii, nu din cauză că nu s-a supus Norocului. Dacă are minte, orice om poate depăși multe dificultăți. 10. a) aproape; b) liniștită/calmă; c) sătuc, sătean etc. 11. De exemplu: a) *zicea*; b) *drum*; c) *eu*. 12. *Norocul* = subiect; *a plecat* = predicat. 13. Venea o droșcă. 14. De exemplu: Lovită de birjă, Mintea nu are un chip vesel. 15. **Conținut – 12 puncte:** continuarea acțiunii, respectând mesajul textului dat – **10 p.** (continuare respectând parțial mesajul textului dat – 5 p./continuare fără nicio legătură cu textul dat – 2 p.); respectarea precizării cu privire la numărul de cuvinte – **2 p.** **Redactare – 8 puncte:** coerența textului – **2 p.**; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – **2 p.**; ortografia – **2 p.**; punctuația – **1 p.**; așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea – **1 p.**

FONETICĂ. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

Unitatea 2. FONETICĂ. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

TEST STADIAL 1

Subiectul I. A. 1. F; A. 2. c) regizor, doctoriță, ferigă; a) două cuvinte bisilabice. 3. B; C; A. 4. Cratima marchează rostirea împreună a două cuvinte. 5. a-dă-pos-tul, i-de-ea, î-năl-ți-me, în-tot-dea-u-na, creș-teri, lu-cruri. **B. 6.** a) Personajul a descoperit locul cel mai potrivit pentru lectură pe la opt-nouă ani. b) Când citea în pădure se sprijinea de un brad uriaș. 7. Personajului îi plăcea/nu-i plăcea să citească la mare. Justificare: *Îmi plăcea să citesc în pădure (...). Sau la mare, cu vuietul amețitor într-o parte, dimineața*. 8. *Citeam mereu în semiobscuritate, ca și cum ar fi fost nevoie de o anumită protecție ca să nu se voaleze „filmul”*. 9. *Puricii imobili* după care tânjea personajul atunci când nu avea o carte erau literele care alcătuiau cuvintele. 10. Explicație clară, convingătoare – **4 p.** (explicație ezitantă – 2 p.; răspuns incorect/lipsa răspunsului – 0 p.); corectitudinea exprimării – **0,5 p.**; respectarea normelor de ortografie și de punctuație – **1 p.**; respectarea precizării cu privire la limitele de spațiu – **0,5 p.** De exemplu: Momentele în care fetița nu citea i se păreau irosite deoarece era lipsită de acele „delicii” cu care era obișnuită: mirosul cărții, foșnetul hârtiei aspre, literele minuscule așternute pe foi, universul nou în care se transpunea. Lectura era ca un joc prețios,

Cuprins

Argument	5
Unitatea 1. ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR DIN CLASA A IV-A	
Fișa de lucru 1	7
EXERCIȚII RECAPITULATIVE	
Fișa de lucru 2	8
Fișa de lucru 3	10
Fișa de lucru 4	12
TESTE INIȚIALE	
Test inițial 1	14
Test inițial 2	17
FONETICĂ. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	
Unitatea 2. FONETICĂ. ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	
Alfabetul limbii române. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar	22
Tipuri de sunete: Vocală. Consoană. Semivocală	24
Corespondența dintre literă și sunet	25
Silaba. Accentul	27
Test stadial 1	30
VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ	
Unitatea 3. VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ	
A. VOCABULARUL	
Cuvântul, unitate de bază a vocabularului. Cuvântul și contextul. Forma și sensul cuvintelor	34
Categorii semantice. Sinonime. Antonime	37
Câmpul lexical	41
B. VARIAȚIE STILISTICĂ	
Limba standard. Normă și abatere. Istoria cuvintelor. Variații ale formei și ale sensului în timp	44
Test stadial 2	46
GRAMATICĂ	
ORGANIZAREA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI	
Unitatea 4. ORGANIZAREA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI	
Enunțul. Clasificarea propozițiilor. Punctuația enunțului	50
Test stadial 3	54
FUNCȚII SINTACTICE	
Unitatea 5. PREDICATUL VERBAL	
Predicatul verbal	57
Test stadial 4	60
Unitatea 6. SUBIECTUL	
Subiectul exprimat (simplu și multiplu)	63
Acordul predicatului cu subiectul	66
Test stadial 5	68

Unitatea 7. ATRIBUTUL

Atributul	71
Test stadial 6	74

PĂRȚI DE VORBIRE

Unitatea 8. VERBUL

Actualizarea cunoștințelor.....	77
Modurile verbale. Indicativul. Timpurile modului indicativ. Timpul prezent	79
Timpul imperfect.....	82
Perfectul compus.....	85
Perfectul simplu	88
Mai-mult-ca-perfectul.....	91
Timpul viitor	93
Verbe auxiliare	96
Modul imperativ	98
Forme verbale nepersonale. Infinitivul.....	101
Participiul.....	104
Test stadial 7	107

Unitatea 9. SUBSTANTIVUL

Substantivele comune, substantivele proprii. Genul și numărul substantivelor.....	110
ARTICOLUL. Articolul hotărât, articolul nehotărât (definit/nedefinit)	114
Posibilități combinatorii ale substantivului (substantiv + atribut). PREPOZIȚIA	117
Test stadial 8.....	120

Unitatea 10. PRONUMELE

Pronumele personal. Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul	123
Pronumele de politețe.....	126
Test stadial 9	129

Unitatea 11. NUMERALUL

Numeralul cardinal.....	132
Numeralul ordinal	136
Test stadial 10	139

Unitatea 12. ADJECTIVUL

Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul.....	142
Articolul demonstrativ. Gradele de comparație/de intensitate ale adjectivului	145
Test stadial 11	149

Unitatea 13. TEST FINAL	152
-------------------------------	-----

RĂSPUNSURI ȘI BAREME DE NOTARE	157
--------------------------------------	-----